ECLI:LV:AT:2021:0319.A420302514.9.L
Lieta Nr. A420302514, SKA-559/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 19.martā

[1] Senātā saņemta pieteicējas SIA „PATINA" kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabal tiesas 2020.gada 16.jūnija spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, SIA „Vides investīciju fonds" un pieteicējas 2011.gada 18.janvāra līguma Nr. KPFI-4/55 atzīšanu par spēkā esošu un pienākuma uzlikšanu ministrijai izmaksāt pieteicējai minētajā līgumā paredzēto finansējumu.

[2] Izvērtējusi pieteicējas iesniegto kasācijas sūdzību, senatoru kolēģija turpmāk norādīto apsvērumu dēļ atzīst, ka tajā nav norādīti tādi kasācijas kārtībā pārbaudāmi argumenti, kas rada šaubas par pārsūdzētā tiesas sprieduma pareizību vai kuru izvērtējumam būtu nozīme judikatūras veidošanā.

[3] Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā atzina, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, apstiprinot pieteicējas projekta „Moderna un videi draudzīga Karvas hidroelektrostacijas izveide, nodrošinot oglekļa dioksīdu emisiju samazinājumu" iesniegumu, ir izdevusi pieteicējai labvēlīgu, bet prettiesisku administratīvo aktu, kas pieteicējai varēja radīt tiesisko paļāvību, ka tā, īstenojot projektu, saņems strīdus līgumā paredzēto publisko finansējumu, lai arī tās projekts neatbilda tiesību normu prasībām. Vienlaikus tiesa secināja, ka pieteicējas paļāvība konkrētajā gadījumā nav aizsardzības vērta. Tiesa konstatēja, ka pieteicēja projekta ietvaros uzbūvēja hidroelektrostaciju, kas ne tikai nesamazināja oglekļa dioksīda izmešus (jo nebija ko samazināt, konkrētajā vietā elektrostacija pirms tam ilgus gadus nebija darbojusies), bet arī ar uzpludinājumu nodarīja jaunu kaitējumu videi. Tiesa vienlaikus ņēma vērā, ka hidroelektrostacijas darbība principā nav aizliegta, bet publiskais finansējums ir piešķirams tikai tādiem ar hidroelektrostaciju izveidi saistītiem projektiem, kas atbilst publiskā finansējuma piešķiršanas noteikumiem. Tāpat tiesa atzina, ka projektu konkursa tiesiskais regulējums bija pietiekami skaidrs, lai pieteicēja apzinātos, ka tās projekta iesniegums tiesību normu prasībām neatbilst, un saprastu, ka ministrijas lēmums par iesnieguma apstiprināšanu ir acīmredzami prettiesisks. Tāpēc tiesa secināja, ka konkrētajā gadījumā priekšroka ir dodama sabiedrības interesei dzīvot labvēlīgā vidē un interesei uz tiesisku publiskā finansējuma piešķiršanu, nevis pieteicējas ekonomiskajām interesēm izmantot publisko finansējumu videi nedraudzīgas hidroelektrostacijas būvniecībai.

[4] Pieteicēja kasācijas sūdzībā nepiekrīt apgabaltiesas argumentiem par to, ka pieteicējas tiesiskā paļāvība uz līgumā paredzētā publiskā finansējuma saņemšanu nav aizsardzības vērta.

Minēto iebildumu pamatā ir pieteicējas uzskats, ka, īstenojot projektu, tā ir sasniegusi projektu konkursa mērķi. Proti, pieteicēja kasācijas sūdzībā plaši aprakstījusi to, ka projekta rezultātā tiek samazinātas oglekļa dioksīda emisijas un ir izveidota moderna un videi draudzīga hidroelektrostacija, un norādījusi uz lietā esošajiem pierādījumiem, kas, pieteicējas ieskatā, to apstiprina. Tāpēc pieteicēja nepiekrīt tiesas atzītajam, ka pieteicējas projekts ir negatīvi ietekmējis sabiedrības intereses.

Šajā sakarā senatoru kolēģija norāda, ka jautājums par to, vai ar pieteicējas projektu ir sasniegti konkrētā projektu konkursa mērķi, tas ir, Ministru kabineta 2010.gada 12.maija noteikumu Nr. 441 „Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa „Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamajiem energoresursiem" nolikums" (turpmāk – noteikumi Nr. 441) normās noteiktie mērķi, jau ir izvērtēts šajā lietā iepriekš pieņemtajā Senāta spriedumā. Senāts, vērtējot, kādi projekti atbilst minēto noteikumu 23.3.apakšpunktā noteiktajam finansējuma piešķiršanas kritērijam, atzina, ka atbilstoši šim kritērijam finansējums hidroelektrostacijām var tikt piešķirts tikai tad, ja projekta ietvaros tiek izveidota hidroelektrostacija bez uzpludinājuma, kas tādējādi nenodara būtisku kaitējumu videi, vai hidroelektrostacija ar uzpludinājumu tiek padarīta videi draudzīgāka, izveidojot zivju ceļu vai nomainot novecojošās turbīnas ar efektīvākām, videi draudzīgākām. Tā kā pieteicēja projekta ietvaros bija uzstādījusi jaunas turbīnas iepriekš nefunkcionējošā hidroelektrostacijā, Senāts atzina, ka pieteicēja minēto mērķi nesasniedza, bet tieši pretēji – radīja jaunu kaitējumu videi, jo uzstādīja turbīnas pēc būtības jaunā hidroelektrostacijā ar uzpludinājumu, bet bez zivju ceļa (*Senāta 2020.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-160/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0214.A420302514.4.S) 7.–9.punkts*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā pamatoti atzinusi, ka, piešķirot publisko finansējumu pieteicējas projektam, tiktu nodarīts būtisks kaitējums sabiedrības interesei, lai publiskais finansējums tiktu piešķirts tikai tādiem projektiem, kas sasniedz konkursa mērķi. Minēto secinājumu pašu par sevi nevar mainīt pieteicējas kasācijas sūdzībā izklāstītie apstākļi, ka pieteicējas izveidotā hidroelektrostacija vispār atbilst vides normatīvo aktu prasībām. Kā jau Senāts norādīja iepriekš šajā lietā pieņemtajā spriedumā, lai arī nevar noliegt, ka jebkuras jaunas hidroelektrostacijas izveide vai esošās hidroelektrostacijas jaudas palielināšana veicina atjaunojamo energoresursu izmantošanu, tomēr tas nenozīmē, ka ikkatras šādas elektrostacijas izveidei saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir piešķirams publiskais finansējums (*sprieduma 8.punkts*). Jāņem vērā, ka Kioto protokola elastīgo mehānismu ietvaros īstenotais aktivitāšu loks, kas vērsts uz vides kvalitātes uzlabošanu, tostarp oglekļa dioksīda emisiju samazināšanu, var būt ļoti plašs, savukārt klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi, kas var tikt izlietoti šādu aktivitāšu finansēšanai, pašsaprotami ir ierobežoti. Tāpēc publiskais finansējums tiek piešķirts nevis jebkuriem projektiem, kuriem kaut kādā mērā varētu būt pozitīva ietekme uz oglekļa dioksīda emisiju samazināšanu, bet tikai tādiem projektiem, kas atbilst attiecīgo projektu konkursu regulējošajos Ministru kabineta noteikumos noteiktajām prasībām (sal. *Senāta 2020.gada 14.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-243/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0714.A420214316.8.S) 27. un 32.punkts*).

[5] Pieteicēja kasācijas sūdzībā arī iebilst apgabaltiesas secinājumam, ka pieteicējai vajadzēja apzināties, ka tās projekta iesniegums neatbilst konkrētā projektu konkursa finansēšanas nosacījumiem. Tomēr, pamatojot šos iebildumus, pieteicēja būtībā ir norādījusi tikai to, ka tā nevarēja apzināties, ka ministrijas lēmums par iesnieguma apstiprināšanu ir acīmredzami prettiesisks, jo ministrija vērtēja pieteicējas projekta atbilstību projektu konkursa finansēšanas nosacījumiem un secināja, ka projekts tiem atbilst.

Senatoru kolēģija atzīst, ka šādi argumenti liecina vienīgi par pieteicējas atšķirīgu viedokli par to, kādi secinājumi tiesai lietā bija jāizdara. Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā ir norādījusi argumentus tam, kādēļ pieteicējai vajadzēja saprast, ka ministrijas lēmums par pieteicējas projekta iesnieguma apstiprināšanu ir acīmredzami prettiesisks, – proti, tādēļ, ka nosacījumi, kas paredzēja, kādiem projektiem konkrētajā projektu konkursā ir piešķirams publiskais finansējums, bija pietiekami skaidri, un tālab pašai pieteicējai bija jāapzinās, ka pieteicējas projekta iesniegums tiem neatbilst. Šie apsvērumi ir saistīti ar pašas pieteicējas rīcību un atbildību projekta iesniegšanā, nevis ministrijas kļūdaino lēmumu par iesnieguma apstiprināšanu, un tiem pieteicēja kasācijas sūdzībā nav norādījusi nevienu pretargumentu. Tāpēc konkrētie pieteicējas iebildumi nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[6] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka apgabaltiesa, vērtējot jautājumu par strīdus līguma izbeigšanu, nepamatoti nav piemērojusi Ministru kabineta 2009.gada 25.jūnija noteikumu Nr. 644 „Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta finansēto projektu īstenošanas, pārskatu iesniegšanas un pārbaudes kārtība" normas un nav vērtējusi līguma Vispārīgo noteikumu normu, uz kurām ministrija atsaukusies, paziņojot par līguma izbeigšanu, saturu. Minētie iebildumi saistīti ar projekta īstenošanas kārtību, kas, pieteicējas ieskatā, notikusi veiksmīgi.

Tomēr Senāts jau iepriekš šajā lietā pieņemtajā spriedumā atzina, ka situācijā, kad pieteicējas īstenotais projekts neatbilst noteikumu Nr. 441 23.3.apakšpunktā noteiktajam finansējuma piešķiršanas kritērijam, ministrija pamatoti atsaukusies uz līguma punktiem, kas paredz līguma izbeigšanu (*sprieduma 9.punkts*). Pieteicēja kasācijas sūdzībā nav pamatojusi, kāpēc šādā situācijā līguma izbeigšanas pamatam būtu jābūt saistītam tieši ar projekta īstenošanu un tajā pieļautajiem pārkāpumiem un kāpēc tas nevarētu būt saistīts ar projekta kā tāda neatbilstību normatīvo aktu prasībām. Ir pašsaprotami, ka, ja pieteicējas projekts kā tāds neatbilst konkrētā projektu konkursa finansēšanas nosacījumiem un konkursa mērķim, tad arī projekta īstenošana tiem neatbilst.

[7] Apjomīgu kasācijas sūdzības daļu arī veido pieteicējas apraksts par to, ka ministrijas lēmums par pieteicējas projekta iesnieguma apstiprināšanu radīja pieteicējai paļāvību par strīdus līgumā paredzētā finansējuma saņemšanu un ka pieteicēja uz šo ministrijas apsolījumu patiešām paļāvās. Tomēr šos apstākļus apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā nemaz nav apšaubījusi.

Tāpat kasācijas sūdzībā norādīts uz virkni citu ministrijas un SIA „Vides investīciju fonds" pēc pieteicējas projekta iesnieguma apstiprināšanas sagatavoto dokumentu, kas, pieteicējas ieskatā, tai radīja paļāvību uz finansējuma saņemšanu. Taču, pirmkārt, apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā minētos dokumentus jau ir izvērtējusi un secinājusi, ka tie pieteicējai šādu paļāvību nevarēja radīt. Kasācijas sūdzībā atkārtoti atsaucoties uz minētajiem dokumentiem, pieteicēja ir paudusi vienīgi no apgabaltiesas atšķirīgu viedokli par to saturu, nevis tiesas pieļautām kļūdām to novērtēšanā, līdz ar to šie argumenti nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai. Otrkārt, apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā nav noliegusi, ka pieteicējai paļāvība uz finansējuma saņemšanu kopumā patiešām varēja rasties, tomēr secinājusi, ka šāda paļāvība nav aizsardzības vērta.

[8] Ievērojot minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka konkrētajā gadījumā ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „PATINA" kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 16.jūnija spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore I. Višķere Senatore L. Paegļkalna Senatore R. Vīduša